

სპორტი და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის საკითხები

„პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის და ევროპის მონაცემთა დაცვის ზოგადი რეგულაციის (შემდგომში - „GDPR“) მოქმედების/გავრცელების საკითხი ადამიანის გამოსახულების შემცველი ყოველი ფოტოსურათი პერსონალურ მონაცემს წარმოადგენს, ციფრული ფოტოგრაფიის ეპოქაში კი მაღალია მათი ავტომატურად დამუშავების საფრთხე. აღსანიშნავია, რომ ამ გზით მონაცემთა დამუშავების ყოველ პროცესზე „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის (შემდგომში - კანონი) და GDPR-ის მოქმედება შესაძლოა არ ვრცელდებოდეს. კანონის მე-2 მუხლის მე-2 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, ამავე კანონის მოქმედება არ ვრცელდება ფიზიკური პირის მიერ აშკარად პირადი მიზნით ან/და ოჯახური საქმიანობის ფარგლებში მონაცემთა დამუშავებაზე. მაგალითად, თუ ფიზიკური პირი პირადი ან საოჯახო საქმიანობის ფარგლებში გადაიღებს ფოტოსურათებს, აღნიშნული არ მოექცევა კანონის და GDPR-ის მოქმედების ფარგლებში. ასეთ შემთხვევებს განეკუთვნება, მაგალითად, სამახსოვროდ, ოჯახურ დღესასწაულებზე ან სასკოლო ღონისძიებებზე გადაღებული ფოტოსურათები. თუ ფოტოსურათები ხელმისაწვდომია ვებგვერდზე ან ვებგვერდის ჯგუფში, რომელიც დაცულია მომხმარებლის სახელითა და პაროლით ან ისინი განთავსდა დახურულ ფორუმზე, აღნიშნული აუცილებლად მოექცევა ზემოაღნიშნული გამონაკლისის ფარგლებში. სიტუაცია შეიცვლება, თუ ფოტოსურათები ისეთ ვებგვერდზე განთავსდება, სადაც რეგისტრაცია პირთა განუსაზღვრელ წრეს შეუძლია და მათი დათვალიერება ნებისმიერი პირისთვის ხელმისაწვდომი გახდება. ყველასათვის ხელმისაწვდომ ადგილზე ფოტოსურათების გამოქვეყნება უკვე აღარ წარმოადგენს პირადი და ოჯახური მიზნებისთვის პერსონალური მონაცემების დამუშავებას და მასზე კანონის და GDPR-ის მოქმედება გავრცელდება. მიუხედავად ზემოთხსენებულისა, დახურულ ჯგუფებსა და სივრცეებში ფოტოსურათის გავრცელებას მაინც ახლავს ის შესაძლო რისკი, რომ აღნიშნული ფოტო სხვადასხვა საშუალებით პოტენციურად მაინც გახდეს საზოგადოების დიდი წრისთვის ხელმისაწვდომი.

სპორტული კლუბების მიერ ფოტოსურათების გასაჯაროება

საინტერესოა, აქვს თუ არა სპორტულ გუნდს უფლება, მისი წევრების თანხმობის გარეშე მოახდინოს მათი ფოტოგრაფირება და ამ ფოტოების გასაჯაროება. ზრდასრულების კლუბის შემთხვევაში კლუბს ფოტოსურათების გადაღებისა და გასაჯაროების უფლება აქვს „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტიდან გამომდინარე. მას აქვს ლეგიტიმური ინტერესი, წარუდგინოს საზოგადოებას ინფორმაცია მისი საქმიანობის შესახებ, ამ შემთხვევაში მისი შემადგენლობის თაობაზე. გარდა ამისა, კამერის წინ პოზირება და ღიმილი უკვე ნიშნავს ფოტოზე აღბეჭდილი პირის სავარაუდო თანხმობას. კანონისა და GDPR-ის თანახმად, თანხმობა შეიძლება იყოს აქტიური მოქმედებითაც გაცემული. რაც შეეხება არასრულწლოვნებით დაკომპლექტებულ გუნდს: მიუხედავად იმისა, რომ მოცემულ შემთხვევაშიც არსებობს დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის ლეგიტიმური ინტერესი (კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტი), მოცემულ შემთხვევაში, მონაცემთა სუბიექტების უფლებები აღემატება დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის კანონიერ ინტერესებს და აღნიშნულ შემთხვევაში აუცილებლად უნდა იქნეს მეურვის ან კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობა.

სპორტული კლუბი ვალდებულია მოახდინოს მისი წევრების ინფორმირება ფოტოსურათების გასაჯაროების დროს. კანონის 24-ე მუხლიდან გამომდინარე, დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირი თავდაპირველად ვალდებულია მოსალოდნელი გასაჯაროების თაობაზე გააფრთხილოს შემხებლობაში მყოფი ყველა პირი, ასევე უნდა მიეთითოს, თუ სად გამოქვეყნდება აღნიშნული ფოტოსურათები. მართალია, ფოტოსურათების გამოქვეყნება შეიძლება კლუბის კანონიერ ინტერესებში შედის და ეს ხდება გასაჯაროების საფუძველი, მაგრამ აღნიშნულის თაობაზე ინფორმირების ვალდებულება მაინც რჩება. მონაცემთა სუბიექტის გონივრული მოლოდინი, აგრეთვე, გასათვალისწინებელია მოცემულ შემთხვევაში ინტერესთა ბალანსირების

დროს. თუკი საფეხბურთო კლუბი წარმოადგენს გამჭვირვალე და სრულ ინფორმაციას დაგეგმილი გასაჯაროების თაობაზე, მის წევრებს, როგორც წესი, გაუჩნდებათ გონივრული მოლოდინი, რომ ფოტოსურათები სათანადო წესით შესაბამის ადგილზე გამოქვეყნდება. კლუბის ახალ წევრს ინფორმაცია შეიძლება წარედგინოს კლუბში შესვლის საინფორმაციო ფურცლის მეშვეობით, ძველ წევრებს კი კლუბის ჟურნალის მეშვეობით. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ფოტოსურათზე აღბეჭდილ პირს, კონკრეტული სიტუაციიდან გამომდინარე, აქვს უფლება, მოითხოვოს, აიკრძალოს მისი ფოტოს გამოქვეყნება. ეს შეიძლება იყოს ისეთი სიტუაცია, როცა მონაცემთა სუბიექტი იმყოფება მოწყვლად მდგომარეობაში, მაგალითად, როცა ფოტოზე გამოსახული პიროვნება არასახარბიელო მდგომარეობაშია. ეს შეიძლება იყოს ტრავმით გამოწვეული ან პირი ალკოჰოლური ზემოქმედების ქვეშ იმყოფებო რომ მისი უფლებები აღემატება დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის კანონიერ ინტერესს. რაც შეეხება სპორტული ღონისძიებების მონაწილეებს, მათი ფოტოსურათების გავრცელება, შეიძლება, ასევე, დაეფუძნოს კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტსა და GDPR-ის მე-6 მუხლის 1-ლი პუნქტის „ვ“ ქვეპუნქტს, რადგანაც ამ შემთხვევაშიც სახეზე გვაქვს კლუბის კანონიერი ინტერესი. ეს ინტერესი მოცემულ შემთხვევაში არის საზოგადოების ინფორმირება ამ ღონისძიების თაობაზე. აქვე ყურადღება უნდა გამახვილდეს, თუ ვინ აღიბეჭდება ფოტოსურათებზე, ზოგადად ყველა მონაწილე, თუ აქცენტი გაკეთდება ერთ-ერთ მონაწილეზე, მაგალითად, მეკარეზე. მონაცემთა დამუშავებისთვის პასუხისმგებელ პირს შეუძლია, თავისი კანონიერი ინტერესების დასაბუთება მოცემულ შემთხვევაში ძალიან მარტივად შეუძლია. უბრალოდ აუცილებელია იმ წინაპირობის არსებობა, რომ მონაცემთა დამუშავება უკავშირდებოდეს კონკრეტულ სპორტულ აქტივობას.. მოცემულ შემთხვევაში, დაინტერესებულმა პირმა უნდა იტვირთოს იმის მტკიცება, რომ მისი უფლებები აღემატება დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის კანონიერ ინტერესს.

რაც შეეხება სპორტული ღონისძიების მონაწილე არასრულწლოვანს, მისი ფოტოების გასაჯაროება მხოლოდ მისი მეურვის ან კანონიერი წარმომადგენლის თანხმობის საფუძველზეა შესაძლებელი. კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტის მიხედვით, მოცემულ შემთხვევაში, მონაცემთა სუბიექტის უფლებები აღემატება დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის ლეგიტიმურ ინტერესებს. რაც შეეხება მაყურებელთა ფოტოსურათების გამოქვეყნებას, აქაც უნდა გავითვალისწინოთ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტითა და GDPR-ის მე-6 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული სამართლებრივი საფუძველი. აქვე მნიშვნელოვანია, დოქტრინაში არსებული სადავო საკითხის გარკვევა, ვრცელდება თუ არა მოცემულ შემთხვევაში „საავტორო და მომიჯნავე უფლებების შესახებ“ საქართველოს კანონის დებულებები „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონთან ერთად. მოცემულ შემთხვევაში, როდესაც ადამიანები თანხმდებიან მასშტაბურ ღონისძიებაზე მონაწილეობას, მათ არ აქვთ აშკარად გაცხადებული თანხმობა ფოტოგრაფირებაზე. ეს, ასევე, შეიძლება ეხებოდეს ბავშვებს, თუკი ისინი ესწრებიან სპორტულ ღონისძიებას. აღნიშნული შემთხვევა უნდა მივიჩნიოთ მაინც თანხმობის არააშკარა ფორმით გაცხადებად, რადგან პირები სპორტულ ღონისძიებაზე დასწრებით კონკლუდენტურად აცხადებენ თანხმობას და მოცემულ სიტუაციაში არსებული ეჭვი უნდა გადაწყდეს დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის სასარგებლოდ. აღსანიშნავია, რომ კლუბმა ფოტოსურათების გამოქვეყნების დროს უნდა მიუთითოს სპორტული ღონისძიების შესახებ. ამ შემთხვევაშიც კლუბმა წინასწარ უნდა აცნობოს ფოტოსურათებზე აღბეჭდილ პირებს დაგეგმილი აქტივობის შესახებ და მიაწოდოს ყველა ინფორმაცია „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 24-ე მუხლის (მონაცემთა სუბიექტის ინფორმირება მონაცემთა უშუალოდ მისგან შეგროვების შემთხვევაში) შესაბამისად. კერძოდ, სპორტული ღონისძიებების ფოტოების გამოქვეყნება კლუბის ლეგიტიმური ინტერესია „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტის შესაბამისად. რაც შეეხება ფოტოზე აღბეჭდილი პირების „გონივრულ მოლოდინებს“, მათ ნამდვილად უნდა ჰქონდეთ იმის განცდა, რომ იგი სათანადო წესების დაცვით გამოქვეყნდება შესაბამის ადგილას. რაც შეეხება მაყურებლების ინფორმირებას, მოცემულ შემთხვევაში, ცალსახად არაპროპორციული ძალისხმევაა საჭირო თითოეული

[illegible]

პასუხისმგებელი პირის ინტერესებს. გასათვალისწინებელია ისიც, რომ თანხმობის მოპოვების დროს დამუშავებისთვის პასუხისმგებელმა პირმა „პერსონალურ მონაცემთა დაცვის შესახებ“ კანონის 24-ე მუხლით გათვალისწინებული ვალდებულებები უნდა დაიცვას და პირის ინფორმირება მოახდინოს. გარდა ამისა, იმ შემთხვევაში, თუ კლუბის ერთ-ერთ წევრს აღარ სურს, რომ მისი ფოტოსურათი კლუბის ოფიციალურ ვებგვერდზე იყოს გამოქვეყნებული, მნიშვნელოვანია დადგინდეს საფუძველი, რომლითაც დამუშავდა პირის პერსონალური მონაცემები. თუ გასაჯაროება ეფუძნებოდა პირის თანხმობას, დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირი ვალდებულია, ფოტოსურათები წაშალოს, რადგან მონაცემთა სუბიექტმა თანხმობის გამოხმობის უფლება _____გამოიყენა. თუ მონაცემთა სუბიექტის პერსონალური მონაცემების დამუშავება ეფუძნება კანონის მე-5 მუხლის პირველი პუნქტის „ი“ ქვეპუნქტითა და GDPR-ის მე-6 მუხლის „ვ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ კრიტერიუმს, მაშინ აუცილებელია დადგინდეს, დამუშავებისთვის პასუხისმგებელ პირს აქვთ თუ არა კვლავინდებურად ის ლეგიტიმური ინტერესი, რომელიც მაშინ ჰქონდა. შეფასებისას მნიშვნელოვანია დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირისა და მონაცემთა სუბიექტების უფლებების შეპირისპირება. თუ სუბიექტის უფლებები გადასწონის დამუშავებისთვის პასუხისმგებელი პირის ინტერესებს, მაშინ ფოტოსურათები უნდა წაიშალოს, სხვა შემთხვევაში კი - არა.

ფოტოსურათის, როგორც პერსონალური მონაცემის, კანონდარღვევით დამუშავებით, შესაძლოა, პირს განუზომელი ზიანი მიაღდეს. იმ შემთხვევაში, თუკი მონაცემთა სუბიექტი ჩათვლის, რომ მისი პერსონალური მონაცემები კანონის დარღვევით დამუშავდა, მან უნდა მიმართოს პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურს, რომელიც კანონით დადგენილ ვადაში შესაბამის რეაგირებას მოახდენს. პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურისთვის დროული მიმართვა მნიშვნელოვანია!

პატივისცემით,

უსაფრთხოების სფეროს მკვლევართა ასოციაციის (“უსმა/USMA”)

თავმჯდომარე

ბესიკ ოზოლაძე